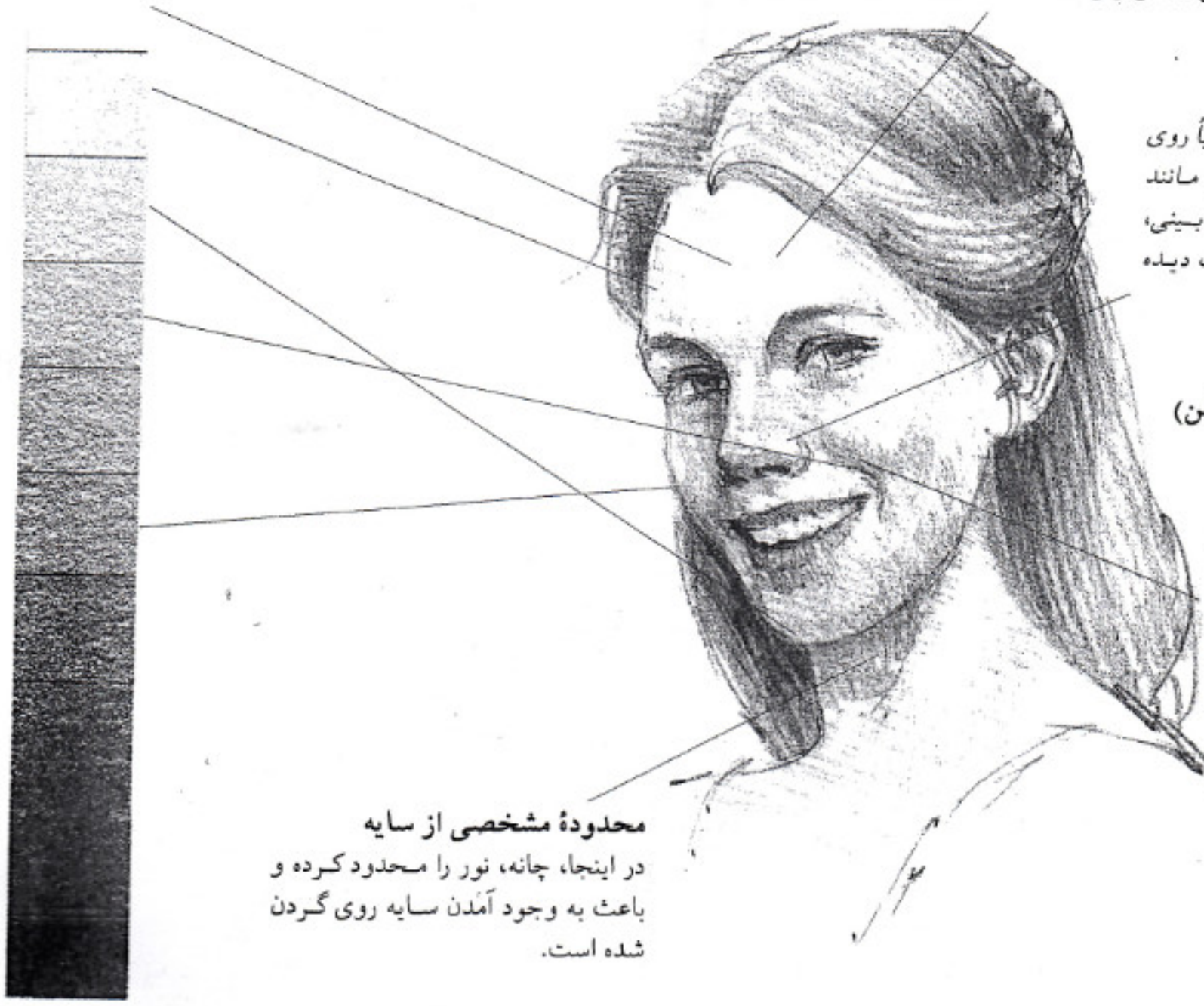
استفاده از جدول درجات خاکستری

روشن‌ترین خاکستری‌ها
نور از بالا بر سمت راست چهرهٔ مدل می‌تابد. پیشانی حداکثر نور مستقیم را دریافت کرده است، به همین دلیل روشن‌ترین درجهٔ خاکستری‌محسوب می‌شود.

نورهای تند و شدید
این نقاط روشن غالباً روی سطوح صیقلی و مدور، مانند چشم‌ها، پره و نوک بینی، دندانها، و جواهرات دیده می‌شوند.

نیمسایه (سایه ـ روشن)
هر قدر منحنی گونه، دورتر از نور قرار گیرد، به همین نسبت تیره‌تر می‌شود.
به آن دسته از خاکستری‌ها که در حد وسط روشن‌ترین و تیره‌ترین درجات سایه روشن قرار دارند، نیمسایه گفته می‌شود.

محدودهٔ مشخصی از سایه
در اینجا، چانه، نور را محدود کرده و باعث به وجود آمدن سایه روی گردن شده است.

کتاب را وارونه بگیرید و به تصویر نگاه کنید. آیا می‌توانید تنوع درجات را (از روشن به تیره) درامتداد پیشانی به سمت پایین تا چانه مشاهده کنید؟

جدول درجات خاکستری کمک بزرگی برای ترسیم صحیح سایه روشن است؛ دراین جدول، کلیهٔ سایه ـ روشنها به ۱۰ درجهٔ اصلی تفکیک می‌شوند. این درجات به ترتیب ازرنگ سیاه آغاز می‌شد و به تدریج در هر مرحله خاکستری‌ها روشن‌تر می‌شوند تا آخرین مرحله که رنگ سفید ظاهر گردد.

تهیه جدول درجات خاکستری

روی یک برگ کاغذ طراحی، از بالا به پایین ده مربع یک اینچی را اندازه‌گیری کرده و ترسیم نمایید. از مربع بالایی شروع کرده، سطح جانبی نوک مداد را روی مربع قرار داده و به سرعت به عقب و جلو بکشید. هر چه طرف پایین جدول می‌روید، فشار مداد را بیشتر کنید. منظور آن است که مربع بالایی کاملاً روشن باشد و خانه‌های پایین‌تر به ترتیب تیره شده و به سیاه ختم شوند.
جدول را نزد خود نگاه دارید. به هنگام طراحی در بیشتر موارد می‌توانید با یک چشم به مقایسهٔ سایه ـ روشنهای مدل، باسایه‌ها ، درجات این جدول بپردازید و درجات مناسب را بیابید.

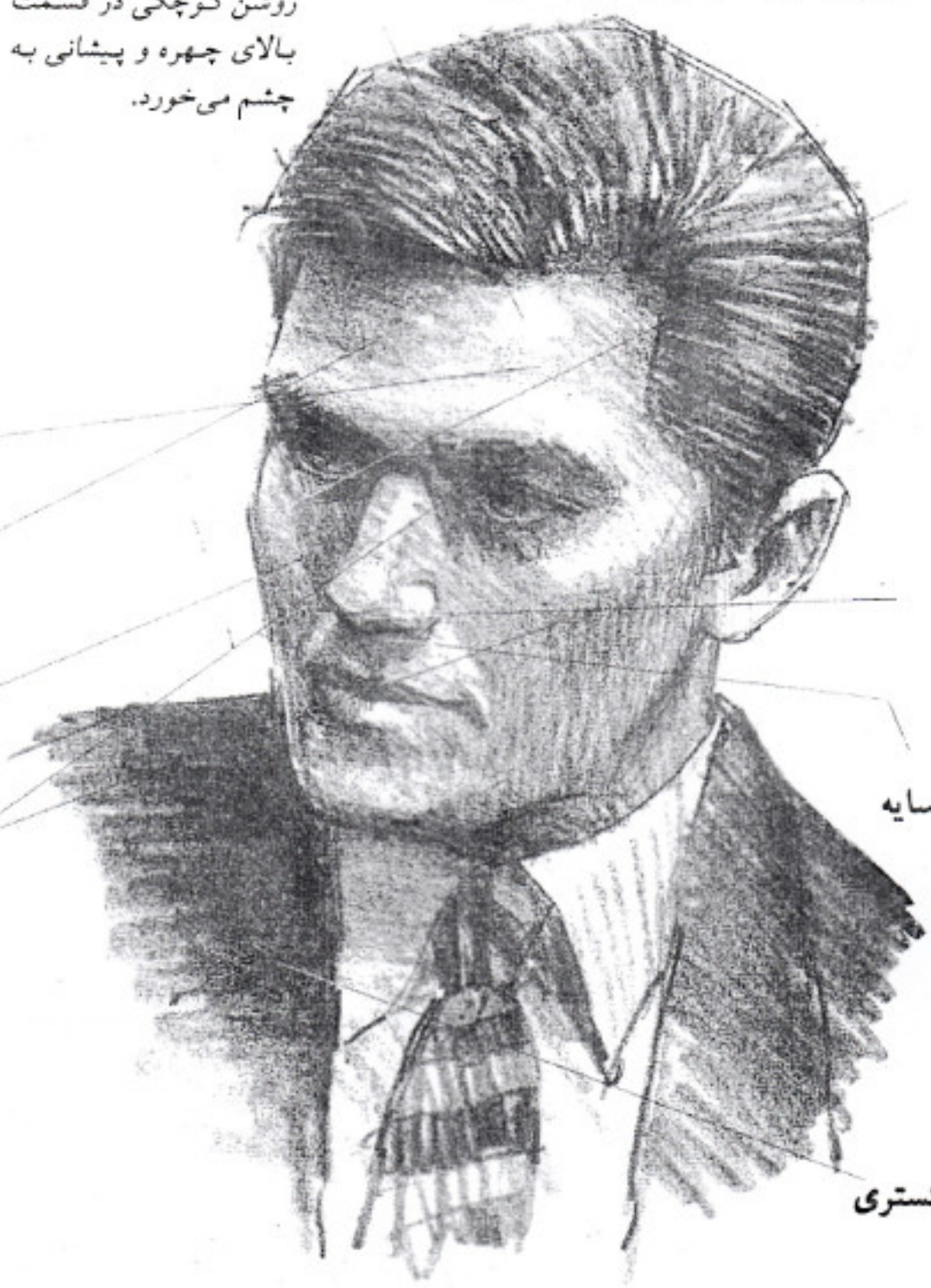
انعکاس نور
غالباً لبهٔ کناری چهره در قسمتی که سایه وجود دارد، به دلیل انعکاس نور، از سطوح همجوار یا نور طبیعی روشن‌تر جلوه می‌کند. از آنجا که این انعکاس‌نور با سایهٔ همجوار خود تضاد دارد، به نظر بسیار روشن و درخشان می‌آید. در صورتی که این روشنایی هیچگاه با نقاط کاملاً روشن بالای پیشانی برابر نیست.

سایه محض
در پایین‌ترین قسمتِ نوک بینی، هیچ‌گونه نور یا انعکاس وجود نداشته و در سایه واقع شده است.

ایجاد محدوده‌ای از سایه
حجم برجستهٔ بینی باعث می‌شود که مسیر نور قطع شده و سایه‌ای بر روی لب فوقانی ایجاد شود.

تیره‌ترین درجات خاکستری
برای یک کت تیره به دلیل آنکه از تابش نور برخوردار نمی‌باشد، از تیره‌ترین درجات جدول خاکستری استفاده می‌شود.

روشن‌ترین درجهٔ خاکستری
علیرغم اینکه سایهٔ کلی بر این طرح حاکم است، نقاط روشن کوچکی در قسمت بالای چهره و پیشانی به چشم می‌خورد.

این طراحی مثال بسیار خوبی برای استفاده از درجات متنوع خاکستری به شکلی ساده است. با یک چشم، سطوح وسیع سایه را که در زیر ابروها واقع شده خواهید دید. حال چشم دیگر را باز کنید و به بررسی وضعیت اجزاء چهره که در سایه قرار گرفته‌اند بپردازید.

مقایسهٔ طراحی خود با جدول درجات خاکستری

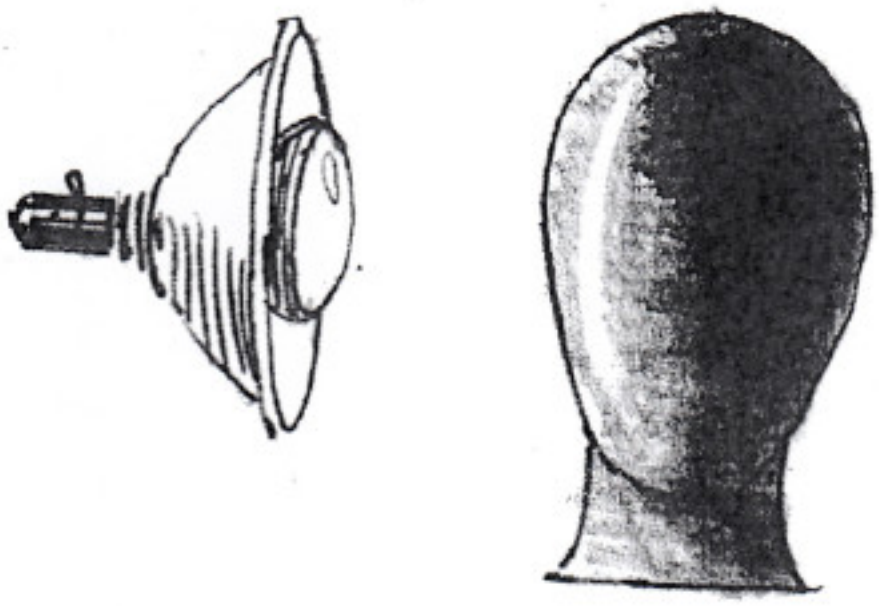
از جدول خاکستری برای کنترل دوباره درجات سایه ـ روشن طراحی استفاده کنید. نور یا درجات خاکستری روشن در قسمت‌هایی که در سایه واقع شده‌اند نباید برابر و همسنگ با نورهایی باشند که در بخشِ روشنِ سوژه دیده می‌شود. در نگاه اول، انعکاس نور در فضای سایهٔ تیره، بسیار روشن به نظر می‌آید، و تنها به این دلیل است که انعکاس نور با سایه‌هایی تیره احاطه شده وتضاد شدیدی به وجود می‌آورد. با استفاده از جدول خاکستری، نقاطی راکه در معرض تابش و انعکاس نور هستند با بخشی از سر، که در روشنایی واقع شده است را مقایسه کنید.

مشاهده خواهید کرد که نور منعکس شده، نسبت به ان قسمت از سر، که در روشنایی قرار گرفته، تیره‌تر است.

تیره‌ترین یا روشن‌ترین؟
با توجه به رنگِ چهرهٔ مدل، رنگ موها و نور موجود، فضای حاکم بر طراحی شما، تیره یا روشن به نظر می‌آید. چنانچه سایه‌ها عمدتاً روشن باشند، (در درجات روشن جدول خاکستری) در طراحی شما فضای روشن حاکمیت دارد. در طراحی چهره با سایه‌های تیره، درجات خاکستری تیره که در خانه‌های پایین جدول خاکستری می‌بینید به کار می‌روند. به این دو چهره در دو صفحهٔ آخر توجه کنید، آیا می‌توانید بگویید فضای کلی کدام چهره تیره و کدام چهره روشن است؟

نورپردازی جانبی

در این وضعیت نیمی از صورت در برابر نور و نیمی دیگر در سایه قرار گرفته است. گاهی لازم است قسمتهای سایه‌دار، تیره‌تر از آنچه که هستند ترسیم شوند تا چهره بهتر قابل تشخیص بوده و برجسته‌تر دیده شود می‌توانید نور ملایمی از بالا بر قسمتی که در سایه قرار گرفته بتابانید یا اینکه از صفحه منعکس کنندهٔ نور استفاده کنید (یک صفحهٔ تخت سفید، مشابه به فورمیکای سفید، یا مقوای ضخیم و براق) تا مقدار نور ملایمی را بر سطح مورد نظرتان که در سایه واقع شده هدایت نمایید.

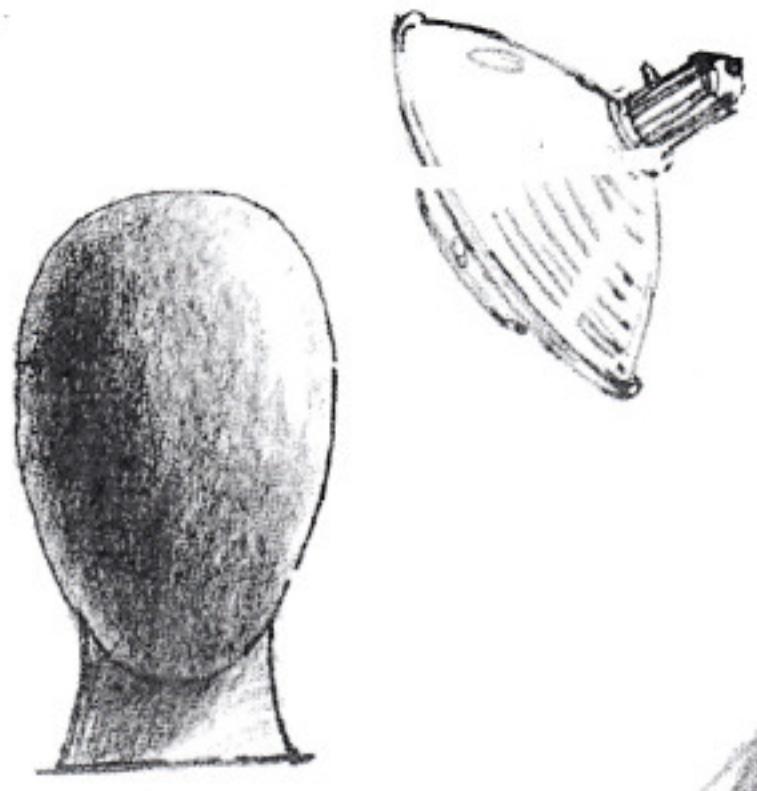

۷۶/۱

در این وضعیت به نظرتان می‌آید که مدل نزدیک پنجره قرار گرفته است. نور ملایم بوده و چهره حالت سکوت و آرامشی را منعکس می‌کند.

نورپردازی در سه چهارم صورت

چون این وضعیت نورپردازی بهترین و ظریفترین حالتهای چهره را نمایان می‌کند، برای طراحی چهره بسیار مناسب است. نورپردازی سه چهارم از بالا، بر نیمی از چهره (از زاویهٔ تقریباً روبرو) می‌تابد. قسمتی از صورت و بخشی از گونه که در سایه قرار دارند با این نور روشن می‌شوند. در زیر ابروها، در امتداد طول بینی و نوک آن، زیر لب بالا و زیر چانه، سایه‌ها پدیدار می‌شوند.

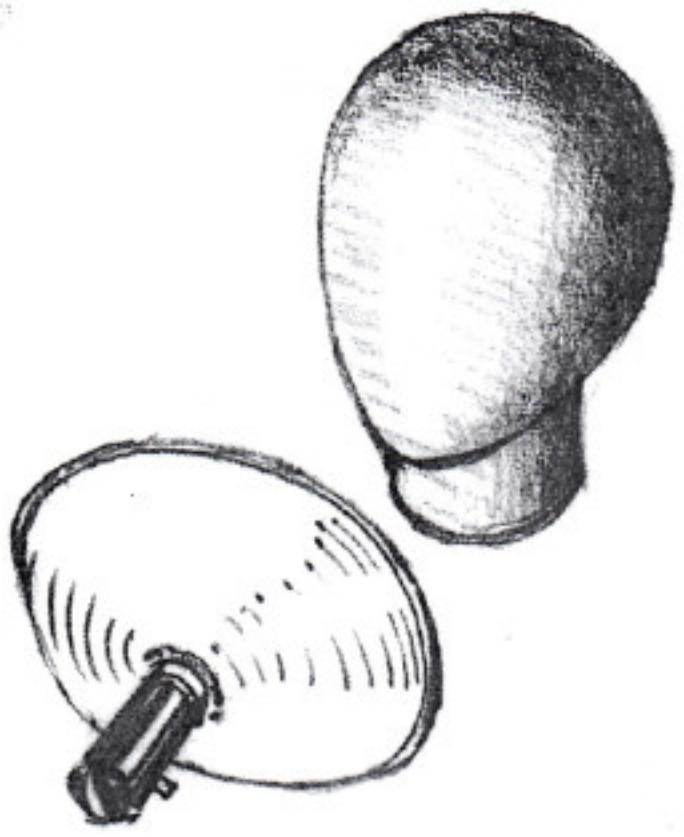

نورپردازیِ اجزاءِ چهره، مدل را زنده و برجسته تر می‌نمایاند. چون منبع نور بالاتر از مدل قرار دارد، نورانی‌ترین قسمت شامل پیشانی است. هر قدر درجات سایه ـ روشن به طرف پایین صورت می‌روند، چهره به تدریج به تاریکی گرایش پیدا کرده و حجم مدور و تخم مرغی شکل را منعکس می‌کند. سایه در پهلوی تیغهٔ بینی و زیر نوک بینی، آن را برجسته‌تر نشان می‌دهد و نور تند روی نوک بینی این جلوه را بیشتر می‌کند.

نور پردازی از روبرو

نورپردازی از روبرو باعث تابش نور مستقیم به جلوی صورت است و خطوط و اعضاءِ چهره را نرم جلوه می‌دهد. فقط فضاهای سایهٔ ابروها، چشمها، مژه‌ها، حفرهٔ بینی و لبها مشخص هستند. این وضعیت نورپردازی بیشتر برای خانمها و کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

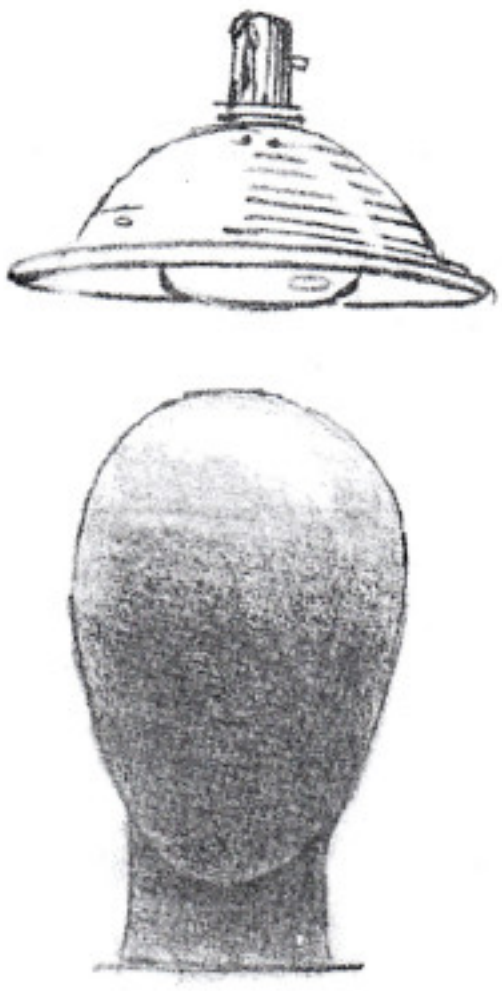

مدل به سمت نور متمایل است. اینک سایه‌های بسیار کم‌رنگی زیر ابروها و بینی مشاهده می‌شوند. هر دو گونه در برابر نور قرار دارند و فقط ابروها و چشمها، حفره‌های بینی، لبها و موها اندکی تیره هستند.

نور پردازی از بالا

در این حالت، نور از بالای سر به مدل می‌تابد. غالباً سرچشمهٔ نور، روشنایی آسمان است. نور به طرف جلوی سر و پیشانی و سپس گونه یا بینی سرازیر شده و بر حجم شکل آنها تأکید کرده و شکل و فرمها را مشخص می‌کند.

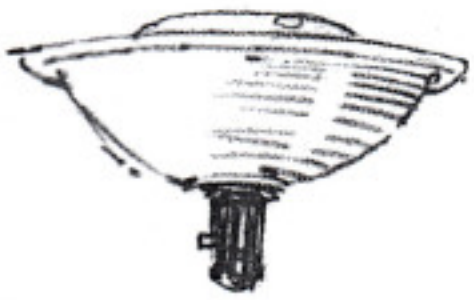
در این طراحی، منبع نور، خورشید نیمروزی است. توجه کنید نور روی بینی چگونه آن را برجسته نشان داده است.

نور روی پیپ هم همین انعکاس را دارد. زمینهٔ تاریک، میزان نورِ روی سر را تشدید کرده است.

نورپردازی صحنه‌ای

در نورپردازی صحنه‌ای، همه چیز برعکس نورپردازی از بالاست. منبع نور پایین‌تر از مدل قرار گرفته، درست مثل منبع نوری که برای روشن کردن صحنهٔ تئاتر(سن تئاتر) به کار می‌رود. اینک سایه‌ها در بالای لبها، روی بینی و بالای ابروها پدیدار می‌شوند. این نورپردازی می‌تواند حالت اسرار آمیز و تأثرآمیزی را ایجاد کند.

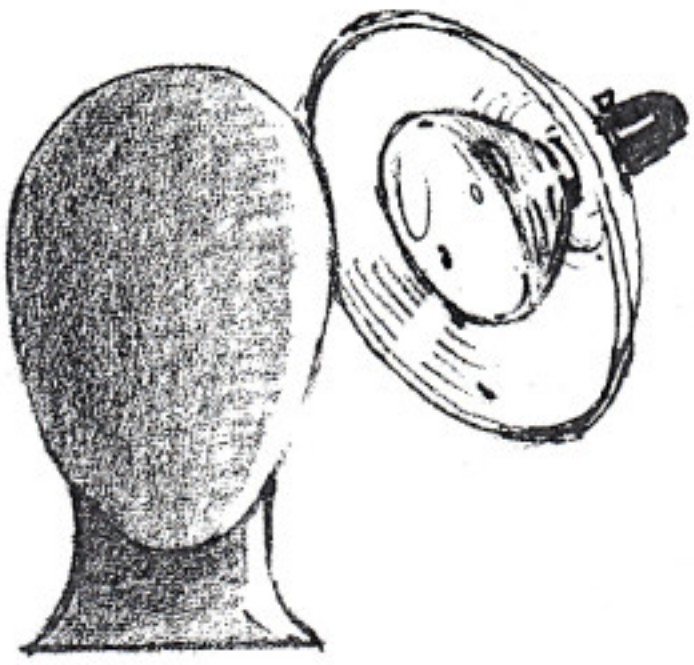

منبع نور در زیر قرار دارد و در عین حال، بخشی از یک طرف صورت را روشن کرده است. به نور زیر ابروها توجه کنید. همچنین سایهٔ جانبی بیشتر در جهت بالا ترسیم شده یعنی برخلاف فرم بینی که در جهت پایین است. نتیجهٔ کار ایجاد حالتی مشکوک، هراسناک و اغلب مزوّرانه است.

نور پردازی در حاشیهٔ طراحی

منبع نور اصلی در پشت سر مدل قرار دارد و جزیی از یک طرف صورت او را نیز روشن کرده است. این نورپردازیِ رویایی، غالباً برای چهرهٔ مردانی با ویژگیهای بسیار مشخص، خشک و خشن مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای خانمها نیز در صورتی که بر تمام چهره، نیمسایه‌های روشن حاکم باشد، قابل استفاده است.

نیمسایهٔ روشن، فرمها را ملایم و نمایشی کرده و بر شدت سایهٔ بخشهایی از چهره مانند ابروها، چشمها و حفره‌های بینی و لبها می‌افزاید. حاشیه‌ای با ایجاد تضاد دقیق و مرزبندی بین نقاط تیره و روشن (پیشانی، گونه و بینی) جلوه‌ای هنری به طرح می‌دهد. در این وضعیت به خاطر تأکید بر نقاط تیره، حجم و تراکم موها بیشتر به نظر می‌آید.

